

JOHANNIS MULIM RUMAL 2005

Mulim rumal Watson Goodman

Watson Goodman

TOBANIC RI CÄPE RUC' RI DIOS

“Tobanic ri cäpe ruc' ri Dios” are jun alaj wuj ri c'o wi paj tak tzij re ri Biblia. Pa jujun uxak wuj e cojom wi ri paj tak tzij chuxe jujun chomanic. Quinchomaj chi ri chomanic ri c'o pa ri Biblia cäketamaj rumal tak ri paj tak tzij rech ri Biblia mismo.

**Ri u Tzij ri Dios are ri utzalaj tobanic chque ri winak ri c'o qui rayinic che ri u banic ri suq'uil pa qui c'aslemal. Aretak jun winak cäcojon che ri Cristo cuban oxib jasach: Nabe cuq'uex u c'ux; ucab cuya can ri mac; urox cuya c'olibal che ri Cristo pa ri ranima'. We cuban ronojel wa' ri Dios cuya ri u tobanic, ri u tewichibal, ri quicotemal, utzil pa ri u c'aslemal. Ri in je' xc'ulmataj wa' pa nu c'aslemal pa ri junab 1937. Pa ri k'ij ri' c'a camic amak'el quinna' chi nakaj c'o wi ri Dios chwe. Are wachil ronojel k'ij. Are jun rajwaxic wa' chawe o che la ri u c'amowaxic ri Ajawaxel Jesucristo. Quinbij che la o chawe at, we maja' c'amom la ri Cristo o a c'amom at, rajwaxic u banic chanim ri'.
— Watson Goodman**

Ri Dios siblaj cujraj

1

Romanos 5:8

Are c'u ri Dios cuk'alajisaj chkawäch chi cujulok'ok'ej. Aretak c'ä uj ajmaquib, ri Cristo xcäm rumal kech.

C'ä maja' ri nimak'ij re ri pas-cua, ri Jesús retam chi cäpe na ri k'ij aretak quel bic cho we uwächulew ri', cäbe ruc' ri Tataxel. Ri Jesús e u lok'ok'em c'u ri winak ri e rech ri e c'o cho ri uwächulew, xebulok'ok'ej c'ä pa ri q'uis-tajic. —San Juan 13:1

Apocalipsis 1:5

Xukuje' ri Jesucristo chuban tä tok'ob chiwe. Are ri jicalaj k'alajisanel, ri nabe ri xc'astaj chqui-xol ri cäminakib, ri qui nimal ri

ajawinelab re ri uwächulew. Ri are' cujulok'ok'ej, xujuch'aj ruc' ri u quiq'uel, xresaj ri ka mac.

Jeremías 31:3

Ri Jehová ojer xuc'ut rib chnuwäch, xubij chwe: Tzpa ri ojer tak k'ij catinlok'ok'ej, man cäq'uis taj ri lok'ok'ebal nu c'ux chawe. Rumal wa' quel na nu c'ux chawe, pune in a xutum canok, xcha ri Jehová.

Chi' cäkil wi chi ri Dios sibalaj quebulok'ok'ej ri winak cho ri uwächulew, rumal rech chi xuya ri u C'ojol, ri xa jun, rech conojel ri quecojon che, man cäsach tä qui wäch, xane cäc'ojr junalic qui c'aslemal. —San Juan 3:16

1 Timoteo 3:16

K'alaj chquiwäch conojel chi nim qui banic ri jastak re ri ka k'ijilanic che ri Dios ri man etamatal tä can nabe: Ri Dios xux winak, xul cho ri uwächulew, xk'alajisaxic chi suc' rumal ri Uxlabaxel, xilitaj cumal ri angelib, xtzijox chque ri gentiles, xecojon ri winak che, ri e c'o cho ri uwächulew, c'amom bi chicaj, xnimar-isax u k'ij.

San Juan 14:9, 10

Ri Jesús xubij che: Q'ui k'ij chic in c'o iwuc'. ¿La ma tä a ch'obom nu wäch, Felipe? Jachin ri rilom

nu wäch in, are ri' rilom u wäch ri Tataxel. ¿Jas c'u che cabij at: Chac'utu ri Tataxel chkawäch? ¿La ma tä cacojo chi ri in xa in jun ruc' ri Tataxel, xukuje' ri Tataxel xa jun wuc'? . . .

San Juan 1:1, 14

Tzpa ri tiquiritajic c'o ri Tzij, ri Tzij c'o ruc' ri Dios, y ri Tzij are Dios . . . Ri Tzij xux winak, xc'oji chkaxol. Xkilo chi sibalaj nim u k'ij. Nim u k'ij rumal rech chi are ri xa jun u C'ojol ri Tataxel. Nojinak che nimalaj tok'ob chque ri winak, ronojel ri kastzij c'o ruc'.

Ri Jesús are u C'ojol ri Dios

3

1 Juan 4:15

Apachin c'u ri cuk'alajisaj chi ri Jesús are u C'ojol ri Dios, man cutas tä rib chrij. Cäjeki ri Dios pa ri ranima', xukuje' ri are' xa jun ruc' ri Dios, man cutas tä rib chrij.

Isaías 9:6

Quil na u wäch jun ac'al are u tako'n ri Jehová. Ri are' cuban na nim achi, coc na che k'atal tzij pakawi' konojel uj aj Israel. Ri are' kujuto' na chquiwäch ka c'ulel, cuya na ka no'j. Juntir ri u cuinem ri Dios c'o ruc'. Ri are' cujuchajij na je jas jun tata' ruc' ri rixokil quequichajij ri calc'ual. Man xak tä rech quieb oxib k'ij,

xane ronojel k'ij ri are' c'o kuc'. Ri are' c'o che k'atal tzij pakawi', cuk'atej c'u na ri ch'oj chkaxo'l.

San Mateo 17:5

C'ä cätajin cätzijonic, xpe jun sutz' ri cäjuluwic, xebuch'uku. Te c'u ri' xtataj jun ch'abal pa ri sutz' ri xubij: Are lok'alaj nu c'ojol wa', ri cäkaj chnuwäch. Chitatabej ba ri u tzij.

San Lucas 1:35

Ri ángel xubij che: Ri Tioxalaj Uxlabaxel cäpe na pawí'. Ri u chuk'ab ri Dios aj chicaj cäpe na chawij jas jun muj. Rumal ri' ri tioxalaj winak ri calax na, cäbix na u C'ojol ri Dios che.

Ri Jesús cubij chke jachin ri Are'

San Juan 9:5

Aretak c'ä in c'o cho ri uwächulew, in chäj chque ri winak cho ri uwächulew.

San Juan 8:58

Xubij ri Jesús chque: Kastzij, kastzij quinbij chiwe: C'ä majok calax ri Abraham, in c'o chic.

San Juan 8:23

Ri are' xubij chque: Ix ix ajmaquib, in in aj chicaj. Ix ix rech we uwächulew ri', in man in tä rech we uwächulew ri'.

San Juan 11:25

Ri Jesús xubij che: In ri' ri c'astajibal xukuje' ri c'aslemal.

Jachin ri cäcojon chwe in, pune cäminak chic, cäc'asi na.

San Juan 6:35

Ri Jesús xubij chque: In ri' ri wa re c'aselemal. Apachin' ri cäpe wuc' in, man cänum tä chic. Apachin ri cäcojon chwe in, mawijumul cächaki'j chi u chi'

San Juan 13:13

Ri ix quibij Kajtij chwe, quibij Kajaw chwe. Utz ri quibij, in c'u ri'.

San Juan 10:7

Xubij chi c'u ri Jesús jumul: Kastzij, kastzij quinbij chiwe: In ri' ri u chi' ri qui coral ri chij.

Jujun c'utbal ri xuban ri Jesús

5

San Mateo 14:19-21

Xebutak c'u ri winak chi que-t'uyi cho ri uwosak. Xebuc'am ri job wa cuc' ri quieb cär, xca'y chicaj, xebutewichij. Xebupir ri wa, xebuya chque ri u tijoxelab. Ri u tijoxelab c'ut xequiya chque ri winak. Xewa' conojel, xenojic. Te c'u ri' xequisic' ri ch'akatak wa ri man xquiq'uis taj, are cab-lajuj chicach nojinak. Ri xewa'ic cäraj e c'o job mil achijab. Man xebajilax tä c'u ri ixokib cuc' ri ac'alab.

San Mateo 20:30, 34

E c'o quieb chila' ri man que-ca'y taj, e t'uyul chuchi' ri be. Aretak xquito chi cätajin coc'ow

ri Jesús, xquirak qui chi', xquibij: Chel a c'ux chke, Kajaw, at rija'l ri David. . . . Ri Jesús xel u c'ux chque, xuchap ri qui bak'wäch. Chanim xeca'yic, xeteri c'u bi chrij ri Jesús.

San Lucas 5:4-6

Aretak xutänaba ri u tzijonic, xubij che ri Simón: Chakebisaj ri jucub pa ri cho, chikasaj ri i c'at che qui chapic cär. Ri Simón xubij che: Kajtij, xujchacun ronojel ri jun ak'ab, man c'o tä c'u ka chapom. We c'u jeri' cabij, pa ri a tzij ba' quebenkasaj ri c'at. Aretak xquiban wa', sibalaj e q'ui cär xeboc chupam ri qui c'at, ri qui c'at c'ut xt'okopitajic.

Jesucristo are xbanowic y are ajchak'e ri uwächulew

Colosenses 1:16

Rumal are' xeban conojel ri jastak ri e c'o pa ri caj y ri e c'o cho ri uwächulew, ri queilitajic y ri man queilitaj taj. Ronojel ajawibal y takanic, conojel ri c'o qui takanic y c'o qui cuinem aj uxlabal, conojel wa' xebantaj rumal ri are' y che u nimarisaxic u k'ij.

San Juan 1:3

Conojel ri jastak rumal are' xebanic. Man c'o tä jun chque ri jastak ri e banom, ri ma tä xban rumal are'.

Hebreos 1:2

Ri Dios . . . pa we q'uisbal tak

k'ij ri' xujuch'abej rumal ri C'ojolaxel. Xucoj ri C'ojolaxel che echbel que conojel ri jastak, rumal c'u ri are' xuban ronojel ri uwächulew y ronojel ri c'olic.

Hechos 2:36

Kas chquich'obo ba' conojel ri winak aj Israel, chi we Jesús ri', ri xirip cho ri cruz, ri Dios u banom Ajawaxel y Cristo che.

Romanos 14:9

Rumal c'u wa' xcäm ri Cristo, xc'astaj chi c'u jumul, rech cäta-kan paquiwi' ri cäminakib xukuje' ri e c'asc'oj.

Jesucristo are k'atal tzij paquiwi' conojel

7

2 Timoteo 4:1

Chuwäch ri Dios y ri Kajaw Jesucristo, ri cuk'at na tzij paquiwi' ri c'asc'oj y ri cäminakib pa ri rajawibal aretak cäpetic, catinpixbej chi chatzijo y ri tzij.

Romanos 2:16

Pa ri k'ij aretak ri Dios cuk'at na tzij rumal ri Jesucristo puwi' ronojel ri awatal cumal ri winak, jas ri cubij ri evangelio ri quintzijo.

Hechos 10:42

Xujutak che u tzijoxic chque ri winak, che u bixic jas ri kilom, chi ri are' xban k'atal tzij che rumal ri Dios paquiwi' ri e c'aslic y ri cäminakib.

San Mateo 25:32

Quemulix c'u na conojel ri tinimit chuwäch. Quebutas na ri niq'uij chquixol ri jule' chic, je jas ri ajoyuk' quebutas ri chij chquixol ri q'uisic'.

San Juan 5:22

Man c'o tä jun cäk'at tzij puwi' rumal ri Tataxel, xane che ri C'ojolaxel xuya wi ronojel ri k'atow tzij.

Romanos 14:10

Ri at, ¿jasche cak'at tzij puwi' ri awachalal? Y ri at xukuje', ¿jasche cawetzelay u wäch ri awachalal? Konojel c'ut cujetac'al na chuwäch ri Cristo aretak cuk'at na tzij pakawi'

8 Xuwi ri Jesucristo curesaj pu k'ab ri ka c'ule!

San Juan 8:24

Rumal ri' xinbij chiwe chi quixcäm na pa ri i mac. We c'u man quicojo chi in ri', quixcäm na pa ri i mac.

San Juan 10:9

In ri' ri uchi' coral. We c'o jachin coc wumal in, cäcolotaj na. Coc na ulok, quel na bic, curik na recha'.

Hebreos 5:9

Tz'akatirinak chi c'ut, xux junalic Colol que conojel ri queniman che.

Hebreos 7:25

Jeri' cäcuin che qui colic chbe k'ij sak ri winak ri quekeb ruc' ri Dios rumal are'. Rumal rech chi

c'asal amak'el rech cubochi'j ri Dios paquiwi'.

Hechos 4:12

Man c'o tä chi jun quecolow na ri winak. Man c'o tä chi jun bi'aj pa ronojel ri uwächulew, ri yom tä chque ri winak, ri cujcolotaj tä wi na rumal.

San Juan 14:6

Ri Jesús xubij che: In ri' ri be, ri kastzij, ri c'aslemal. Man c'o tä jun copan ruc' ri Tataxel, we tä ma tä wumal in.

Romanos 3:24

Ri Dios xa ruc' tok'ob cuban suc' chque ri winak, e colotajinak c'u rumal ri Cristo Jesús, man c'o tä cäquitoj che.

Xuwi ri Jesucristo kujresaj pu k'ab ri ka c'ulel 9

Apocalipsis 5:9

Xquibixoj jun c'ac'alaj bix, xquibij: Yatal che la chi cäc'am la ri wuj, chi quejak la ri u t'ikbal, rumal rech chi ri lal xcämisax la, ruc' ri quiq'uel la xujesaj la pa u k'ab ri ka c'ulel che ka ya'ic che ri Dios. Xujesaj la chquixol conojel ri winak y conojel ri ch'abal, chquixol conojel ri tinimit y conojel ri nimak tak tinimit.

Tito 2:14

Ri Jesucristo xuya ri u c'asle-mal rumal kech, che kesaxic pa u k'ab ronojel etzelal y che ka jos-k'ixic, rech kujux winak rech are'

y cäkacoj ka chuk'ab che u banic utzalaj tak chac.

Colosenses 1:12-14

Quinmaltioxin che ri Tataxel, rumal rech chi u yom chke chi cäkac'am ke ri echbal ri cuya chque ri tioxalaj tak winak ri e c'o pa ri sakil. Xujresaj pa ri u cuinem ri k'ekum, xujuk'axaj c'u pa ri rajawibal ri lok'alaj u C'ojol, ri xujresaj pa u k'ab ri ka c'ulel rumal ri u quiq'uel, y xusach ri ka mac.

San Lucas 19:10

Petinak c'u ri u C'ojol ri Dios xux winak che qui tzucuxic, che qui colic ri winak ri e sachinak.

Ri u quiq'uel ri Cristo cuya utzil chkaxol ruc' ri Dios

Romanos 5:9

E tä c'u lo ri camic, banom chi suc' chke rumal ri u quiq'uel, rumal ri Cristo cujcolotaj na chuwäch ri royowal ri Dios.

Efesios 1:7

Rumal ri u quiq'uel ri u C'ojol, ri Dios xujresaj pa u k'ab ri ka c'ulel, xusach ri ka mac. Are wa' ri nimalaj tok'ob ri xuban chke.

Hebreos 9:14

E tä c'u lo ri u quiq'uel ri Cristo, sibalaj nim na ri u cuinem! Ri are' man tz'ajtajinak taj, xuya rib che tabal tok'ob cho ri Dios rumal ri junalic Uxlabaxel. Ri u quiq'uel

cujujosk'ij y cäresaj ri chac pa ri ka c'aslemal ri cujc'amow bi pa ri cämical, rech cäkana' pa ri kani-ma' chi man c'o tä ka mac, rech jeri' cäkapatanij ri c'aslic Dios.

1 Pedro 1:18, 19

Iwetam c'ut chi man e are tä ri jastak ri cäsach qui wäch, je jas ri sak puak o ri k'an puak, ri xixcolow chuwäch jun c'aslemal ri man c'o tä u patan, ri yom can chiwe cumal ri i mam, xane ri u quiq'uel ri Cristo ri nim u k'ij, are xixcolowic, jas ri u quiq'uel jun alaj chij, jun utzalaj chij ri man c'o tä u yab y man tz'ajtajinak taj, yom che tabal tok'ob cho ri Dios.

Cujesax chupam ri mac we cäkacuba ka c'ux 11
chrij ri Cristo

Filipenses 3:9

Rech quinux xa in jun ruc' ri Cristo. Jeri' in suc' chic man rumal tä ri u nimaxic ri pixab, xane rumal rech chi xincojon che ri Cristo. Are suq'uil wa' cuya ri Dios rumal ri cojonc.

Hechos 16:31

Ri e are' xquibij: Chatcojon che ri Ajawaxel Jesucristo, catcolotaj c'u na ri at y ri e ajuwoawachoch.

San Juan 6:28, 29

Xquibij c'u ri winak che: ¿Jas cäkabano rech cäkaban ri u chac ri Dios? Ri Jesús xubij chque: Are wa' ri u chac ri Dios, chi quixcojon che ri jun ri xtak ulok rumal.

Rumal ri u tok'ob ri Dios ix colotajinak chic, rumal ri i cojonc. Man ix taj xixbanowic pa iwe wi, xane xak sipam chiwe rumal ri Dios. Man cumal tä jastak ri quibano, rech jeri' man c'o tä jun cuya cunimarisaj rib. —Efesios 2:8, 9

Aretak banom chi suc' chke rumal ri ka cojonc, c'o utzil chkaxol ruc' ri Dios, rumal ri Kajaw Jesucristo. —Romanos 5:1

San Juan 20:31

Ri jastak c'ut ri e tz'ibam chupam we wuj ri', e tz'ibam rech quicojo chi ri Jesús are ri Cristo, u C'ojol ri Dios, rech aretak quicojo, cäc'oji i c'aslemal pa ri u bi'.

2 Corintios 1:3

Cäkanimarisaj u k'ij ri u Dios y ri u Tat ri Kajaw Jesucristo. Are Tataxel ri cutok'obisaj ka wäch, are Dios ri cucu'bisaj ka c'ux pa ronojel.

Lamentaciones 3:22, 23

Man cäq'uis tä ka wäch, xa rumal chi ri Jehová quel u c'ux chke. Pune ri uj cäkaxutuj bic, ri are' tzquel na u c'ux chke. Ronojel ak'abil je' cuban chke c'ä xekal, man cäq'uistaj tä u c'ux. Suc' ri u tzij chke. Jas ri cubij, are wa' ri cubano.

Tito 3:5

Xujucolo, man rumal tä suc'alaj chac ka banom uj, xane rumal

rech chi xel u c'ux chke. Xujuch'ajo, xuban c'ac'tak winak chke, jas jun alaj ne' c'äte xalaxic. Jewa' xubano rumal ri Tioxalaj Uxlabaxel.

Salmo 103:11

Siblaj quel u c'ux ri Dios chque ri winak ri cäquiya u k'ij. We tä cuya cäkamulij juntir ri relbal u c'ux, copan tä ri' cho ri caj.

¿La c'o lo jun dios chic je jas ri lal? Ri lal cäsach la ri ka mac, man quil tä chi la ri mac ri ka banom, ri uj xa uj quieb oxib chic chque ri winak ri xchi'j la ri kulew. Ri Dios man naj taj c'o royowal chke. Cäquicot ri ranima' aretak quel u c'ux chke. —Miqueas 7:18

2 Timoteo 1:9

Ri Dios xujucolo y xujusiq'uij rech cujux tioxalaj tak winak. Man xujusiq'uij taj rumal rech chi takal tä chke rumal ri ka chac. Xane xujusiq'uij rumal rech chi je ri u chomanic chke y ri tok'ob ri xuban chke, rumal rech chi xa uj jun ruc' ri Cristo Jesús. Jeri' ri u chomanic chke aretak c'ä majok cätiquiritaj ri uwächulew.

San Mateo 11:28

Tisaj wuc', iwonojel ri ix cosinak, iwonojel ri c'o iweka'n. Quinya c'u na uxlanem chiwe.

Pa ri q'uisbal k'ij ri nimalaj k'ij re ri nimak'ij, ri Jesús xtaq'uic, co

xch'awic, xubij: We c'o jachin cächaki'j u chi', chpet wuc', chuc'q'uianok. —San Juan 7:37

Isaías 55:1

Conojel ri cächaki'j qui chi' chepetok jawije c'o wi joron. Ri man c'o tä qui rajil chepetok, chquilok'o que ri cäquitijo, chewok. Chepetok, cäquilok'o que ri vino, ri leche, man ruc' tä puak, man ruc' tä rajil.

Apocalipsis 22:17

Ri Uxlabaxel y ri Rixokil ri Alaj Chij cäquibij: Tasaj. Apachin ri cätowic, chubij: Tasaj. Apachin ri cächaki'j u chi', chpetok. Apachin ri cäraj, chuc'ama re ri joron re c'aslemal ri xak cäsipax che.

14 Man conojel tä ri winak e ralc'ual ri Dios

1 Juan 3:10

Quinbij chiwe jas rumal quek'alajinic jachin tak ri e ralc'ual ri Dios y ri e ralc'ual ri itzel: Conojel ri man cäquiban tä ri suq'uil y ri man cäquilok'ok'ej tä ri cachalal, e are ri' man e rech tä ri Dios.

Romanos 8:14, 15

Conojel c'u ri c'amom qui be rumal ri Uxlabaxel re ri Dios, are ri' e ralc'ual ri Dios. Man i c'amom tä jun uxlabal ri xak tä cuya jun eka'n chiwij, ri cuban tä chiwe chi quixej iwib jas ri nabe canok. Xane i c'amom ri Uxlabaxel

ri xuban chiwe chi xixux ralc'ual ri Dios. Rumal c'u ri are' cäkabij ka Tat che ri Dios.

2 Corintios 6:17, 18

Rumal ri' xukuje' cubij ri Ajawaxel: chixel chquixol, chitasa iwib chquij, minak ba ri jastak ri e re mac. Ri in c'ut quixinc'am na, quinux c'u na i Tat, ri ix quixux na nu c'ojol y nu mial, cächa ri Ajawaxel ri c'o ronojel cuinem ruc'.

San Juan 1:12

Conojel c'u ri xec'amowic y ri quecojon che ri u bi', xuya chque chi quebux ralc'ual ri Dios.

Proverbios 23:31, 32

Maca'yej ri vino aretak cäjuluw ulok pa ri uq'uiabal. We ne cäbe a c'ux ruc', catijo, cana'o xa ch'uch'uj. Chu q'uisbalil c'ut, cäk'oxow a bakil, cäk'oxow a jolom rumal.

Galatas 5:19-21

K'alaj ri qui chac ri cäquiban ri xa u rayibal ri qui chomanic y ri qui cuerpo aj uwächulew: Cäquiban adulterio, cäquiban fornicación, cäquiban jastak ri e tz'il, cäquiban xa jas ri cäcaj, quequi k'ij-ilaj tak dios ri xa e banom cumal winak, cäquiban itzinic, cäquic'ulelaj quib, cäquiyac ch'oj, cäpe coyowal we jun chic curik utzil,

chanim cäpe coyowal, xak xuwi cäquiban ri utz cäquil wi ri e are', cäquitas quib chquij niq'uiaj chic, cäquic'am jalajoj tak no'jibal, man cäcaj taj cäquirik utzil niq'ui-aj chic, quecämisanic, quek'abaric, cäquiban nimalaj mac aretak cäquimulij quib che nimak tak wa'im. Xukuje' cäquiban niq'uiaj jastak chic ri man e utz taj. Quinbij apan chiwe, jas ri nu bim canok, chi ri quebanow ri jastak ri' man cäquechbej tä ri rajawibal ri Dios.

¡Tok'ob qui wäch ri quewalij nimalaj ak'ab chu tijic ri tzam, quek'abaric! Que'oquisan c'u ak'ab, c'ä queporox na rumal ri vino.

—Isaiás 5:11

16 Ri Dios craj chi cäkalok'ok'ej ri Are'

San Marcos 10:17-22

Aretak ri Jesús xel bic pa ri be, xpe jun cäxiq'uinic, xxuqui chu-wäch, xuta che: Utzalaj Ajtij, ¿jas quinban che rechbexic ri junalic c'aslemal? Ri Jesús xubij che: ¿Jasche cabij utz chwe? Man c'o tä jun utz, xane xuwi jun, are ri Dios. Awetam ri takanic: Mat-cämisanic. Maban adulterio. Mat-eläk'anic. Maban tzijtal chquij ni-q'uij winak chic. Mawesaj can jutakbik' che ri jastak que ri winak. Nim chebawila wi ri a tat a nan. Xubij c'u ri ala che: Ajtij, ronojel wa' nu nimam tzpa nu ch'utinal. Ri Jesús xuca'yej, xulok'o-

k'ej, xubij che: C'o jun jasach ri c'ä cäraja na chawe: jät, chac'ayij ronojel ri jastak awe, chaya ri rajil chque ri mebayib. Jeri' cäc'oji na a k'inomal chicaj. Tasaj c'ut, chinaterenej, chatelej ulok ri a cruz. Xq'uextaj ri u palaj ri alarumal we tzij ri'. Cäbisonic xbec. Rumal rech chi e q'ui ri jastak re c'olic.

San Mateo 22:37, 38

Ri Jesús xubij che: Chalok'ok'ej ri Awajaw a Dios ruc' ronojel awanima', ruc' ronojel a c'aslemal, ruc' ronojel a chomanic. Are wa' ri nabe takanic re ri pixab. Are ri takanic nim na u banic.

Efesios 5:6

C'o jun mixsubuw ruc' tak tzij ri man c'o tä qui patan. Cumal c'u we jastak ri' cäpe ri royowal ri Dios paquiwi' ri man queniman taj.

1 Corintios 6:9, 10

¿La ma tä iwetam chi ri winak man e suc' taj man cäquechbej tä ri rajawibal ri Dios? Mixsubutajic, ri quebanow fornicación, mawi ri quequik'ijilaj tak dios ri xa e banom cumal winak, mawi ri quebanow adulterio, mawi achijab ri cäquiban ixokib chbil quib, mawi ri achijab ri cäquiban ixok che jun cach achi, mawi ri eläk'omab, mawi ri cäquirayij ri jastak que

niq'uiaj winak chic, mawi ri quek'abaric, mawi ri queyok'onic, mawi ri cäquimaj jastak que niq'uiaj winak chic, conojel wa' man cäquechbej tä ri rajawibal ri Dios.

Santiago 1:22

Chinimaj ri tzij, chibana jas ri cubij, man xuwi tä quita ri tzij. We tä xak je quibano, quisub iwib.

1 Juan 3:7, 8a

Alaj tak walc'ual, c'o mixsubuwic. Apachin ri cuban ri suq'uil, suc' ri', je jas ri are' suc'. Apachin ri cuban mac, rech ri itzel ri'. Ri itzel macuninak ulok tzpa ri u tiquiritajic. . . .

Romanos 6:21

¿Jas c'u ri xiwechbej can chquij ri jastak ri cäquiya chi q'uixbal chiwe camic? Cämical c'u ri quec'aman wi bic.

Romanos 5:12

Rumal c'u ri', jas ri mac xul cho ri uwächulew rumal jun winak, xul c'u ri cämical rumal ri mac, jeri' conojel winak quecämie, rumal rech chi conojel c'o qui mac.

Romanos 8:6, 7

Ri u banic ri chomanic aj uwächulew cuya cämical. Are c'u ri u banic ri u rayibal ri Uxlabaxel cuya c'aslemal ruc' utzil. We jun

winak xak cuchomaj ri jastak aj uwächulew, cuban u c'ulel che ri Dios. Rumal ri' man cuya tä rib chuxe' ri u pixab ri Dios, mawi cäcuinic.

Santiago 1:15

Ri qui rayibal ri winak cäralc'ualaj ri mac. Ri mac c'ut, aretak tz'akatinak chic, cäralc'ualaj ri cämical.

San Lucas 15:32

Rajwaxic u banic nimak'ij, rajwaxic chi cujquicotic, rumal rech chi we a chak' ri' je tä ne xcämie, xc'astaj c'ut, xsach na, xriktaj c'ut.

Ri Cristo xch'acan puwi' ri cämical

19

San Lucas 7:14, 15

Xkeb ruc' ri cäminal, xuchap ocok ri telem wi. Ri e teleninak xetaq'uic. Ri Jesús xubij: Ala, quinbij chawe, chatwalijok. Xt'u-yi c'u ri xcäm na, xuchaplej tzijonic . . .

Apocalipsis 1:18

. . . in ri' ri c'aslic. Xincäm na. Chawilampe', in c'as amak'el chbe k'ij sak. C'o ri lawe wuc' re ri cämical y re ri qui c'olbal ri cäminalakib.

San Juan 10:17, 18

Rumal rech wa' quinulok'ok'ej

ri Tataxel, chi ri in quinya ri nu c'aslemal, quinc'astaj chi c'u na jumul. Man c'o tä jun qesan ri nu c'aslemal chwe, xane in quinyow pa we wi. C'o pa nu k'ab ri u ya'ic ri nu c'aslemal, xukuje' c'o pa nu k'ab ri u c'amic chic. We takanic ri' xinc'am che ri nu Tat.

San Juan 11:43, 44

Xebitaj we jastak ri', xurak u chi' ruc' chuk'ab, xubij: Lázaro, chatel ulok. Xel ulok ri cäminal canok, yutuyo'j ri rakän u k'ab che botz'xobal, ri u palaj pisom pa jun su't. Ri Jesús xubij chque: Chiquira', chiya che chi cäbec.

Exodo 20:3-17

Man c'o tä chi jun a dios chic.
Mak'ijilaj jun a dios chic.

Mawesaj qui wäch jastak ri e c'o
chicaj o jastak ri e c'o cho ri ulew o
jastak ri e c'o pa ri ja'. Matxuqui'
chquiwäch qui wächbal tak jas-
tak, mak'ijilaj.

Macoj ri nu bi' xak pa a tzij ri
man c'o tä u patan.

Wakib k'ij pa jun semana cat-
chacunic, ronojel cabano ri raj-
waxic chawe. Chuwuk k'ij chic,
chaya can a chac, chaya nu k'ij in.

Nim cawil wi a nan a tat.

Macämisaj jun winak chic.

Matmacun ruc' jun ixok ri man
are tä ri awixokil. Matmacun ruc'
jun achi ri man are tä ri awachajil.

Mawelak'aj jastak cuc' niq'uij
winak chic.

Maban tzij chrij jun winak chic.

Marayij u wäch ri rachoch o ri
rixokil o ri rawaj ri awajil a
tz'akat. Juntir ri jastak re ri awa-
jil a tz'akat marayij qui wäch.

San Juan 13:34

Jun c'ac' takanic quinya chiwe:
Chilok'ok'ela iwib. Je jas ri in ix
nu lok'ok'em, xukuje' ri ix chi-
lok'ok'ela iwib.

Man c'o tä jun cäcuinic cärawaj rib cho ri Dios 21

Jeremías 23:24

¿A cäcuin lo jun cawaj rib pa jun c'olbal, ri ma tä quinwilo? cächa ri Jehová. Ri in c'ut, in c'o pa ronojel c'olbal cho ri uwächulew, pa ronojel c'olbal cho ri caj.

Proverbios 15:3

Ri Jehová cäca'y pa ronojel c'olbal. Crilo jas cäquiban ri e utz, crilo jas cäquiban ri man e utz taj.

San Lucas 8:17

Conojel ri jastak ri e c'u'talic, quek'alajisax na. Conojel ri jastak ri e awatalic, quebel na chi sak rech quetamaxic.

Ri Dios crilo ri qui be conojel ri winak, crilo jawije quebe wi. Ri quebanow etzelal, man cuya taj

cäcawaj quib, pune pa jun c'olbal siblaj k'ekum, mawi pa qui c'olbal cäminakib. —Job 34:21, 22

Hebreos 4:13

Man c'o tä jun jasach banom cho ri uwächulew c'u'm tä chuwäch ri Dios. Conojel ri jastak e ch'anach'oj y e k'alaj chuwäch ri u bak'wäch ri jun ri cäkabij wi na jas ri ka banom.

We tä quinpaki chicaj, chila' lal c'o wi. We tä quinkaj chuxe' ri ulew, chila' lal c'o wi. Pune pa ri k'ekum, man cuya tä jun cawaj rib chuwäch la . . . Pune chak'ab, juntir k'alaj chuwäch la ri lal. Ri k'ekum ri sak, xak e junam chuwäch la. —Salmo 139:8, 12

Jachin man cucubba tä u c'ux che ri Cristo cäsach u wäch

Ri man e tz'ibatal tä qui bi' pa ri wuj re ri c'aslemal, xeq'uiak pa ri cho re k'ak'. —Apocalipsis 20:15

2 Pedro 3:7

Are c'u ri caj ulew ri e c'o camic, e chajim apan rumal ri u tzij ri Dios c'ä pa ri k'ij re k'atow tzij, queporox c'u na, aretak cäsach na qui wäch ri winak ri man cäquiya tä u k'ij ri Dios.

San Mateo 18:8

Rumal c'u ri', we ri a k'ab o ri awakan catutzak pa ri mac, chak'ata bic, chaq'uiaka apanok. Are utz na chi at ch'ocoj o xa jun ri a k'ab catoc pa ri c'aslemal, chu-wäch ri c'o quieb a k'ab o quieb

awakan catq'uiak pa ri k'ak' ri man cächup taj.

San Mateo 25:46

Quebe c'u na wa' pa ri c'äjisabal wäch ri man cätani taj. Are c'u ri e suc' quebe na pa ri junalic c'aslemal.

San Mateo 13:41, 42

Ri u C'ojol ri Dios xux winak quebutak na ulok ri rangelib, quequimol c'u na bic pa ri rajawibal conojel ri quequitzak niq'uiaj winak chic pa ri mac. Quequimol na bi conojel ri cäquiban etzelal. Quequiq'uiak na pa ri tuj re k'ak'. Quebok' na chila', cäquikuch'uch'ej na qui ware.

Romanos 14:12

Chkajujunal c'ut quekaya na u bixic chuwäch ri Dios jas ri xkabano.

2 Pedro 2:9

...retam ri Ajawaxel queresaj chuwäch ri takchibal mac conojel ri queniman che ri Dios. Xukuje' retam quebutas can ri man e suc' taj rech cuc'äjisaj quiwäch pa ri k'ij re ri k'atow tzij.

Hechos 17:31

Rumal ri' u chomam jun k'ij aretak cuk'at na tzij paquiwi' conojel ri winak cho ri uwächulew. Suc' cubano cuk'at na tzij, je cu-

ban na rumal ri achi ri u cha'om ulok, ri xuc'astajisaj chquixol ri cäminakib, rech cuc'ut chquiwäch conojel ri winak chi are wa' cha'om rumal.

Hebreos 9:27

...yom paquiwi' ri winak chi xajumul quecämich, te c'u ri' cäk'at na tzij paquiwi'.

2 Corintios 5:10

Rajwaxic c'ut chi konojel cäkatac'aba na kib pa ri u k'atbal tzij ri Cristo, rech chkajujunal cäkac'am na ri tojbal re ri ka banom aretak c'ä uj c'o pa ri ka cuerpo, we are utz o man utz taj.

2 Corintios 8:9

Iwetam c'ut ri tok'ob ri xuban ri Kajaw Jesucristo. Ri are' k'inom, xux c'u meba rumal iwech, rech quixux k'inom rumal ri u mebayil.

Hechos 4:33

Are c'u ri apóstoles ruc' nimalaj chuk'ab xquibij chque ri winak chi ri Cajaw Jesús xquilo xc'astajic. Ri nimalaj u tok'ob ri Dios c'o paquiwi' conojel.

Romanos 9:16

Man are tä cächa' ri winak ri sibalaj cäraj cächa'ic, mawi rumal rech chi cucoj u chuk'ab, xane

cächa' ri winak rumal rech chi ri Dios quel u c'ux che.

Romanos 5:15

Ri u sipanic ri Dios chke, man cäjnamataj tä ruc' ri mac. Kastzij xecäm q'ui winak rumal rech ri u mac xa jun winak, ri Adán. Are nim c'u na u banic ri xuban ri Dios chque q'ui winak ruc' ri u tok'ob, rumal ri utzil ri xuban xa jun winak, ri Jesucristo.

2 Corintios 9:15

Cäkamaltioxij ba' che ri Dios, rumal ri nimalaj u sipanic chke, ri man cujcuin taj cäkabij jas u banic ri nimalaj u sipanic.

2 Corintios 7:10

Ri bis ri cuya ri Dios cuban che jun chi cuq'uex u c'ux rech cäcolotajic. Man c'o tä c'u bis rumal wa'. Are c'u ri bis re ri uwächulew cuya cämical.

Hechos 3:19

Chiq'uexa ba' i c'ux, chiya can ri ojer i c'aslemal, y chixcojon che ri Dios che qui chupic ri i mac, rech quepe na k'ij re jorjobenic rumal ri u c'olem ri Ajawaxel.

San Lucas 13:3

Quinbij chiwe chi man je taj. Xane we man quiq'uex i c'ux, xa junam cäsach na i wäch iwonojel.

San Mateo 3:2

Chiq'uexa i c'ux. Rumal rech chi nakaj chic c'o wi ri rajawibal ri Dios ri c'o pa tak ri caj.

Ezequiel 18:31

Chiya can ronojel ri mac ri i banom chwij, chibana' jun c'ac' iwanima', chibana' jun c'ac' iwes-piritu. ¿Jas tä c'u che quix-cäm na, ix winak aj Israel?

Hechos 17:30

Pa tak ri k'ij aretak ri winak man xquich'ob taj, ri Dios xak xrilo. Camic c'ut cuya u tzijoxic chque conojel ri winak pa ronojel tinimit chi cäqui'uex qui c'ux.

Hechos 5:31

Are c'u wa' xnimarisax u k'ij rumal ri Dios ruc' ri u wiquiak'ab. Xuya takanic pa u k'ab y xuban Colonel. Jeri' xuya chque ri aj Israel chi cäquiq'uex qui c'ux, xuya chque chi cäsachtaj qui mac.

Hechos 13:38

Chiwetamaj ba' wachalal, chi rumal ri Jesús xtzijox ri sachbal mac chiwe.

Apocalipsis 3:20

Chawilampe', in tac'al chuchi' ri ja, quinc'orc'otic. We c'o jun cuta ri nu tzij y cujak ri uchi' ja, quincoc na ruc', quinwa' na ruc', y ri are' cäwa' wuc' in.

San Marcos 2:5

Xril c'u ri Jesús ri qui cojonc, xubij che ri achi ri cäminak u cuerpo: Nu c'ojol, ri a mac que-sachtajic.

San Mateo 6:14

We ri ix quebisach qui mac ni-q'uij winak chic, xukuje' ri i Tat ri c'o chila' chicaj quebusach na ri iwe ix.

Isaías 55:7

Ri lawalo chuya can ri u be. Ri winak ri man suc' taj chuya can ri u chomanic. Chtzelej ruc' ri Jehová, ri quel na u c'ux che. Chtzelej ruc' ri ka Dios, ri cusach ronojel ri ka mac, pune siblaj nim.

Isaiás 1:16

Chich'aja iwib, chijosk'ij iwib. Miban chic itzel tak chac. Man cwaj taj quinwilo. Chiya can ri u banic ri man utz taj.

Efesios 5:11

Miban iwe ri jastak ri man c'o tä qui patan, ri cäquiban ri winak ri e c'o pa ri k'ekum, xane chebiya chi sak.

Tito 2:11, 12

Rumal rech chi ri Dios u c'utum ri u tok'ob chquiwäch conojel ri winak rech quecolotajic. Cujutijoj chi cäkatas kib chrij ri rayibal aj uwächulew y ri jastak ri man cäquiya tä u k'ij ri Dios. Cu-

jutijoj chi utz ri ka chomanic cäkabano, cäkaban ri suc', y' cunjiman che ri Dios pa ri ka c'aslemal waral cho ri uwächulew.

1 Juan 2:15, 16

Milok'ok'ej ri uwächulew, mawi ri jastak ri e c'o cho ri uwächulew. Apachin ri culok'ok'ej ri uwächulew, ri lok'ok'ebal u c'ux ri Tataxel man c'o tä ri' ruc'. Ronojel ri c'o cho ri uwächulew, ri u rayibal ri ka chomanic y ri ka cuerpo aj uwächulew, ri u rayibal ri ka bak'wäch, ri jastak ri man c'o tä qui patan ri nim quekil wi pa ri ka c'aslemal, ronojel wa' man ruc' tä ri Tataxel quel wi ulok, xane cho ri uwächulew.

2 Corintios 5:17

Rumal c'u ri', ri jun ri xa jun ruc' ri Cristo, c'ac' chic banom che. Ri ojer tak jastak xsach qui wäch, e c'ac' chi conojel.

San Juan 10:10

Ri eläk'om cäpetic xa che que-läk'axic ri chij, che qui cämisaxic, y che u sachic qui wäch. Ri in in petinak rech cäc'oji qui c'aslemal, y man xa tä jubik' ri qui c'aslemal quinya'o.

San Juan 3:3

Ri Jesús xubij che: Kastzij, kastzij quinbij chawe, apachin ri man calax tä chi na jumul, man cäcuin tä che rilic ri rajawibal ri Dios.

1 Pedro 1:23

Yom jun c'ac' i c'aslemal je tä ne jun alaj ne' c'äte xalaxic. Man yom tä wa' rumal winak ri cäsach u wäch, xane rumal ri man cäsach tä u wäch, rumal ri u tzij ri c'aslic Dios, ri cäc'oji chbe k'ij sak.

1 Juan 5:18

Ketam chi conojel ri e ralc'ual ri Dios man quebin tä pa ri mac. Are ri u C'ojol ri Dios quechajinic, man quechap tä c'u rumal ri itzel.

Ezequiel 36:26

Quinya c'u na jun c'ac' iwanima', quinwesaj c'u na ri iwanima' ri je tä ne abaj. Quinya c'u na jun iwanima' ri craj cänimanic.

Cäminak chic chquiwäch ri mac — c'aslic pa Cristo 29

1 Pedro 2:24

Ri Cristo zebuc'am bic ri ka mac chrij ri u cuerpo cho ri cruz, rech aretak uj cäminak chic chquiwäch ri mac, cujc'asi na, cäkaban na ri suc'. Rumal ri u socotajic ri are', ri ix xixcunatajic.

Efesios 2:1, 6

Ri Dios xuya i c'aslemal, rumal ri Cristo, ri ix nabe ix cäminak pa tak ri iwetzelal y pa tak ri i mac. ... Ri Dios junam xujuc'astajisaj ruc' ri Cristo Jesús, xukuje' junam xujut'uyuba ruc' chila' chicaj.

Galatas 5:24

Ri e rech ri Cristo Jesús qui ripom chi ri u rayibal ri qui choma-

nic y ri qui cuerpo aj uwächulew, ronojel ri u rayinic qui ripom chic.

Romanos 6:2, 11

We c'u uj cäminak chi chuwäch ri mac, ¿jas tä ne che cujc'asi na chupam? ... Jeri' xukuje' ri ix, chichomaj ba' chi kastzij ix cäminak chic chuwäch ri mac, ix c'asal chi c'ut che u nimarisaxic u k'ij ri Dios, rumal rech chi xa ix jun chi ruc' ri Cristo Jesús.

Colosenses 3:1

We ix c'astajinak chi ruc' ri Cristo, chebitzucuj ba' ri jastak aj chicaj, jawije ri t'uyul wi ri Cristo pa ri u wiquiak'ab ri Dios.

San Juan 17:3

Are c'u wa' ri junalic c'aslemal:
Chi cäquich'ob wäch la, xuwi ri lal
kas Dios, xukuje' cäquich'ob u
wäch ri Jesucristo, ri takom la
ulok.

San Juan 3: 14, 15

Je jas xuban ri Moisés pa jun
c'olbal cätz'inowic, xuwalijisaj ri
cumätz, jeri' rajwaxic chi ri u
C'ojol ri Dios xux winak cäwali-
jisax na, rech conojel ri quecojon
che are', man cäsach tä qui wäch,
xane cäc'oji junalic qui c'aslemal.

San Juan 5:24

Kastzij, kastzij quinbij chiwe:
Apachin ri cutatabej ri nu tzij, ri
cäcojon che ri Jun ri xinutak ulok,

c'o junalic u c'aslemal. Man cä-
c'äjisax tä u wäch, xane xel pa
cämical, xk'ax pa c'aslemal.

Galatas 6:8

We jun cutic ri xa u rayibal ri u
chomanic y ri u cuerpo aj uwäch-
ulew, cuyac na jun wächinic ri
cäsach u wäch. Are c'u ri jun ri
cutic ri cäraj ri Uxlabaxel, cuyac
na jun wächinic re junalic c'asle-
mal.

San Juan 3:36

Ri jun ri cäcojon che ri C'ojolaxel, c'o junalic u c'aslemal. Ri
jun ri man cäcojon tä che ri C'ojolaxel, man cäril tä ri c'aslemal,
xane ri royowal ri Dios c'o puwi'.

Ri cäketamaj wi chi uj ralç'ual ri Dios 31

1 Juan 4:13

Quinbij chiwe jas rumal cäkach'obo chi xa uj jun ruc' ri are', man cäkatas tä kib chrij, y ri are' cäjeki pa ri kanima': rumal ri Uxlabaxel re ri u yom chke.

1 Juan 3:24

Apachin c'u ri cunimaj ri u takanic, are ri' xa jun ruc' ri Dios, man cutas tä rib chrij, y ri Dios cäjeki pa ri ranima'. Quinbij chiwe jas rumal cäkach'obo chi ri are' cäjeki pa ri kanima': rumal ri Uxlabaxel ri u yom chke.

1 Juan 5:11, 12

Are c'u wa' ri xuk'alajisaj: Chi ri Dios u yom junalic ka c'aslemal, y yom we ka c'aslemal ri' rumal

rech chi xa uj jun ruc' ri u C'ojol. Apachin ri c'o ri C'ojolaxel pa ri ranima', c'o ri u c'aslemal. Apachin c'u ri man c'o tä ri u C'ojol ri Dios pa ri ranima', man c'o tä ri u c'aslemal ri'.

Rumal rech chi ix alc'ualaxelab chic, ri Dios xutak ulok ri Uxlabaxel re ri u C'ojol pa ri iwanima'. Ri Uxlabaxel curak u chi', cubij: ¡Nu Tat! —Galatas 4:6

San Juan 14:21

Jachin ri c'o ri nu takanic ruc', ri u nimam c'ut, are ri' ri quinulok'ok'ej. Jachin c'ut ri quinulok'ok'ej, ri are' cälök'ok'ex na rumal ri nu Tat, ri in quinlok'ok'ej na, quinc'ut na wib chuwäch.

Ri u c'olem ri Cristo pa ri anima'aj cuc'am lok quicotemal

San Juan 16:22, 24

Xukuje' ri ix camic c'o i bis. Quinwil chi c'u na i wäch jumul, cäquicot na ri i c'ux, man c'o tä c'u jun qesan ri i quicotemal chiwe. . . . C'ä camic man c'o tä jas i tom pa ri nu bi'. Chixtz'ononok, quic'am c'u na jas ri qito, rech cätz'akatisax ri i quicotemal.

1 Pedro 1:8

Quilok'ok'ej ri Jesucristo pune man iwilom tä u wäch, quixcojon che pune man quiwil tä camic. Sibalaj quixquicot ruc' ri Jesucristo, ruc' jun quicotemal ri man

quixcuin tä che u bixic, c'o i quicotemal ri nim u k'ij.

Romanos 14:17

Ri rajawibal c'u ri Dios man wa ja' taj, xane suq'uil, utzil y quicotemal rumal ri Tioxalaj Uxlaba-xel.

Galatas 2:20

Junam xinrip ruc' ri Cristo cho ri cruz. Man in tä chic in c'aslic, xane are ri Cristo c'asal pa ri wanima'. Ri nu c'aslemal cho ri uwächulew pa ri nu cuerpo camic, quinwoc'owisaj pa ri cojonich che ri u C'ojol ri Dios, ri xinulok'ok'ej y xuya ri u c'aslemal rumal wech.

Romanos 6:16

¿La ma tä iwetam chi, we quijach iwib che u patanixic jun winak, quixc'oji ri' che u nimaxic? We are quipatanij ri mac, quixcäm na. We c'u are quinimaj ri Dios, cuban na suc' chiwe.

2 Tesalonicenses 1:7-9

Chiwe c'u ri ix ri i rikom c'axc'olil, cuya na uxlanem junam kuc', aretak ri Ajawaxel Jesús cäpe ulok chicaj, cuç'ut rib chkawäch e rachilam ri rangelib ri c'o qui chuk'ab. Cäpe na pa u xak k'ak', cutoj na u q'uexel chque ri man quetam tä u wäch ri Dios cuc'

ri man queniman tä che ri revangelio ri Kajaw Jesús. Ri e are' cäquirik na ri u tojbalil ri qui mac. Cäsach na qui wäch chbe k'ij sak, quetastaj na chuwäch ri Ajawaxel, naj queya wi na che ri u juluwem y ri u chuk'ab.

Deuteronomio 11:26-28

Quinbij chiwe, c'o pa i k'ab ix jas quinban na chiwe, we quixintewchij o we quinc'äjisaj i wäch. We quita ri nu takanic, in Jehová i Dios, jas ri quintak chiwe camic, te c'u ri' quixintewchij. We c'u man quinimaj ri nu takanic in Jehová i Dios, te c'u ri' quinc'äjisaj na i wäch . . .

34 Cäkabij chque ri winak chi cäquicubba qui c'ux che ri Cristo

Romanos 10:9, 10

We cak'alajisaj ruc' ri a chi' chi ri Jesús are Ajawaxel, xukuje' we cacoj ruc' ronojel awanima' chi ri Dios xuc'astajisaj chquixol ri cäminakib, catcolotaj na. Pa ri kanima' cäkac'amowaj wi ri Jesucristo rech ri Dios cujuk'alajisaj chi uj suc'. Ruc' c'u ri ka chi' cäkak'alajisaj wi chi cujcojon che ri Jesucristo rech cujcolotajic.

San Mateo 10:32, 33

Ronojel jachin ri cuk'alajisaj chquiwäch ri winak chi cäcojon chwe, ri in xukuje' quink'alajisaj na chuwäch ri nu Tat ri c'o pa tak ri caj chi ri are' xcojon chwe.

Ronojel jachin ri man cuk'alajisaj tä chquiwäch ri winak chi cäcojon chwe, ri in xukuje' man quink'alajisaj tä chuwäch ri nu Tat ri c'o pa tak ri caj chi ri are' xcojon chwe.

Filipenses 2:11

Rech conojel cäquich'obo y cäquibij chi ri Jesucristo are Ajawaxel, jeri' cänimarisax u k'ij ri Dios Tataxel.

1 Juan 2:23

Conojel ri man cäquiya tä u k'ij ri C'ojolaxel, man c'o tä ri Tataxel ri' cuc'. Apachin c'u ri cuk'alajisaj chi cäcojon che ri C'ojolaxel, are ri' c'o ri Tataxel ruc'.

Efesios 6:11

Chicojo ronojel ri chacubal re ch'oj ri cuya ri Dios. Jeri' quixcuinic co quixtaq'ui chuwäch ri itzel, ri cäraj quixusubu ruc' ri itzel tak u no'j.

2 Corintios 2:11

Je chkabana' rech man c'o tä jas cuch'ac ri Satanás chkij. Cäkach'ob c'ut jas ri cuchomaj chkij.

San Mateo 4:1, 10, 11

C'äte ri' xc'am bic ri Jesús pa jun c'olbal cätz'inowic rumal ri Uxlabaxel, rech cätakchix che mac rumal ri itzel. . . . Xubij c'u ri Jesús che: Jät, Satanás. Tz'ibat tal c'ut: Chak'ijilaj ri Ajawaxel a

Dios. Xak xuwi ri are' capatanij. C'äte ri' xya can rumal ri itzel. Xebopan angelib ruc' ri Jesús che u patanixic.

1 Pedro 5:8

Chichomaj jas ri quibano, chixc'asc'atok. Ri i c'ulel, ri itzel, cusutij iwij je jas jun coj curak u chi' cutzucuj jachin cubik'o.

Hechos 26:18

Rech cajak ri qui bak'wäch; rech quebel bic pa ri k'ekum, quek'ax pa ri sakil; rech quebel bic chuxe' ri u takanic ri Satanás, quek'ax ruc' ri Dios; rech quesachtaj ri qui mac; rech cäquic'am jun quechbal cuc' ri banom tioxalaj tak winak chque rumal ri cojonic chwe in.

Hebreos 2:14

Jas ri alc'ualaxelab c'o qui ti'jal y c'o qui quiq'uel, xukuje' ri Jesús junam xuc'am re cuc'. Je xubano, rech rumal ri u cämical, cusach u wäch ri jun ri c'o u takanic puwi' ri cämical, are wa' ri itzel.

¿Jachin tä cujtasow chrij ri lo-k'ok'ebal u c'ux ri Cristo? ¿La are lo ri c'axc'olil, o nimalaj bis, o aretak cäquiwalijisaj quib ri winak chkij, o wi'jal, o we man c'o chi katz'iak, o we xa quieb cubij pakawi', o we cujcämisax che ch'ich'... Pune cäkarik conojel we jastak ri', cujch'acan na puwi' ronojel, rumal ri jun ri xujulok'-ok'ej. —Romanos 8:35, 37

2 Tesalonicenses 2:8

Cäte ri' quilital na u wäch ri itzel. Cäcämisax na rumal ri Ajawaxel Jesús, rumal ri ruxlabal ri u chi'. Cäsach na u wäch aretak ri Jesús cäpetic, cuc'ut rib.

Santiago 4:7, 8

Chijacha ba' iwib pa u k'ab ri Dios. Chik'atej u wäch ri itzel, canimaj c'u na chiwäch. Chixkebuc' ri Dios, ri are' xukuje' cäkeb na iwuc'...

1 Juan 3:8

Apachin ri cuban mac, rech ri itzel ri'. Ri itzel macuninak ulok tzpa ri u tiquiritajic. Rumal c'u ri' xpe ri u C'ojol ri Dios, che u sachic u wäch ri u chac ri itzel.

Ri lok'ok'ebal c'uxaj are c'utbal re jun tijoxel 37
re ri Cristo

Galatas 5:22, 23

Are c'u we c'o ri Uxlabaxel pa ri canima' ri winak, c'o lok'ok'ebal qui c'ux, quequicotic, c'o utzil chquixol cuc' niq'uijaj chic, c'o qui coch'onic, ch'uch'uj ri canima', cäquiban tok'ob, e jic pa ri qui tzij, man cäquinimarisaj tä quib, y cäquik'il quib che u banic ri man utz taj . . . .

1 Juan 4:20

We c'o jun cubij: In quinlok'ok'ej ri Dios, cäretzelaj c'u ne u wäch ri rachalal, xa banal tzij ri'. Apachin ri man culok'ok'ej tä ri rachalal ri cäril u wäch, man cä-

cuin tä ri' che u lok'ok'exic ri Dios, ri man rilom tä u wäch.

1 Juan 3:14

Uj ketam chi uj elinak chi pa ri cämical, uj c'o chi pa ri c'aslemal, ketam rumal rech chi quekalok'ok'ej ri kachalal. Apachin c'u ri man culok'ok'ej tä ri rachalal, cäminak na ri'.

1 Corintios 13:1

We tä wetam quintzizon pa conojel ri qui ch'abal ri winak, xukuje' que ri angelib, ma tä c'u c'o lok'ok'ebal nu c'ux, quinux ri' jas jun campana cätz'inowic, o jun ch'ich' ri xa cäch'arnajic.

San Juan 20:26-28

Chuwajxak k'ij, jumul chic e c'o ri u tijoxelab pa ri ja, xukuje' ri Max c'o cuc'. E tz'apitz'oj chic ri uchi' ja, xopan ri Jesús, xtaq'ui pa qui niq'uiajil, xubij: Chc'ol tä utzil chixol. Xubij c'u che ri Max: Chacojo ri u wi' a k'ab waral, chebawila ri nu k'ab. Chanima ri a k'ab pa ri nu c'alc'ax. Chatcojonok. Maban awe jas ri cäquiban ri man quecojon taj. Ri Max xubij che: ¡Wajaw, nu Dios!

Hechos 10:39-41

Ri uj c'ut xkil ri jastak ri xuban ri Jesús pa tak ri qui tinimit ri ajjudeyib y pa Jerusalén. Xcämi-

sax c'u cumal, xya cho jun cruz. Ri Dios c'ut xuc'astajisaj churox k'ij, xuya chquiwäch ri winak rech cäquilo. Man xuya tä chquiwäch conojel ri winak, xane xak xuwi chquiwäch ri e cha'tal rumal ri Dios rech cäquilo. Uj ri' ri xujwa'ruc', ri xujuq'uian ruc' aretak c'astajinak chic chquixol ri cäminakib.

San Marcos 16:9

Aretak c'astajinak chic ri Jesús sibalaj ak'ab pa ri nabe k'ij re ri semana, nabe xuc'ut rib chuwäch ri María Magdalena. Are wa' ri xesax wukub itzel tak uxlabal che nabe canok rumal ri Jesús.

2 Corintios 4:14

Ketam c'ut chi ri Jun ri xc'astajisan ri Ajawaxel Jesús, ri are' xukuje' cujuc'astajisaj na uj rumal ri Jesús, cujutac'aba na chuwäch, junam iwuc'.

Romanos 6:3-5

O ¿la ma tä iwetam chi konojel ri banom ka kasna' rech cujux xa jun ruc' ri are', je tä ne xujcäm ruc' aretak xban ka kasna'? Xujmukutaj junam ruc' ri are' aretak xban ka kasna', je tä ne uj cämink chic, rech jas ri Cristo xc'astaj chquixol ri cäminkib rumal ri u cuinem ri Tataxel ri nim u k'ij, jeri' xukuje' ri uj chujbin pa jun c'ac' ka c'aslemal. We c'u uj

junam chi ruc' ri Cristo pa ri u cämical, jeri' xukuje' uj junam ruc' pa ri u c'astajibal.

San Juan 5:25, 28, 29

Kastzij, kastzij quinbij chiwe: Cäpe na ri k'ij, are c'u k'ij wa', aretak ri cäminkib cäquita na ri u ch'abal ri u C'ojol ri Dios. Apachin tak c'u ri cäquitatabej, quec'asi na. . . . Mimay wa'. Cäpe c'u na ri k'ij, aretak conojel ri mukumoj cäquita na ri u ch'abal, quebel na ulok pa tak ri mukubal. Ri winak ri xquiban ri utz quec'astaj na rech cäc'oji na qui c'aslemal. E are c'u ri winak ri xquiban etzelal, quec'astaj na rech cäc'äjisax na qui wäch.

40 Jun sakalaj c'aslemal craj ri Dios

1 Pedro 1:15

Xane jas ri Dios ri xixusiq'uij, are tiox, xukuje' ri ix chixux tioxalaj tak winak pa ronojel ri quibano.

Hebreos 12:14

Chibana pa i c'aslemal chi c'outzil chixol cuc' conojel. Chibana jas ri takal chiwe ix tioxalaj tak winak. Apachin ri man tioxalaj winak taj, are ri' man cuya taj cä-ril na u wäch ri Ajawaxel.

2 Timoteo 2:21

Jeri' we jun cujosk'ij rib, man cuban tä ri itzel tak jastak, are ri' nim quil wi, cux tioxalaj winak, c'o u patan che ri Ajawaxel, su-

c'umam che ronojel u wäch utzalaj tak chac.

2 Corintios 7:1

Lok'alaj tak wachalal, are wa' ri u bim ri Dios chi cuya na chke. Rumal ri' chkesaj ba' pa ri ka c'aslemal conojel ri jastak ri e tz'il ri e c'o pa ri ka cuerpo y pa ri kani-ma'. Chkaxej kib chuwäch ri Dios, rech cujux tioxalaj tak winak pa ronojel.

San Lucas 1:74, 75

Cujresaj na pa qui k'ab ri ka c'ulel, rech cujpatanin che, man ruc' tä xen ib, rech cujc'oji chuwäch pa suq'uil jas ri takal chque ri tioxalaj tak winak, pa ronojel k'ij re ri ka c'aslemal.

Efesios 4:24

Chiwatz'iakij ba' iwib ruc' jun c'ac' c'aslemal, jas ri cäraj ri Dios. Cäk'alajin wa' we kastzij quiban ri suq'uil y quiban jastak ri takal chiwe ix tioxalaj tak winak.

1 Juan 1:9

We quekak'alajisaj ri ka mac, ri Dios kas cuban ri' kuc' jas ri u bim, cuban ri suc', cusach ri ka mac, cujijosk'ij che ronojel etzelal.

1 Pedro 1:2

Ri e cha'tal jas ri xuchomaj ulok ojer ri Dios Tataxel. Ri are' u banom tioxalaj tak winak chiwe rumal ri Uxlabaxel, rech quixniman che y quixchiquichax ruc'

ri u quiq'uel ri Cristo, quixjosk'ix c'u rumal. Are tä ri Dios sibalaj cuban tok'ob chiwe y sibalaj cuya utzil chixol.

San Mateo 3:11

Ri in kastzij quinban i kasna' ruc' ja', c'utbal wa' chi quiq'uex i c'ux. Are c'u ri jun ri petinak chwij, c'o na u cuinem chnuwäch. Man takal tä chwe quinwuc'aj bi ri u xajäb. Are cuban na i kasna' ruc' ri Tioxalaj Uxlabaxel y ruc' k'ak'.

Hebreos 13:12

Rumal ri' xukuje' ri Jesús xurik c'ax chrij ri tinimit, che u banic tioxalaj tak winak chque ri e re ri u tinimit rumal ri u quiq'uel.

42 Achijab e nojinak che ri Uxlabaxel

Hechos 4:31

Aretak qui banom chi ch'awem ruc' Dios, xslabisax ri c'olbal ri qui mulim wi quib. Conojel xenojisax che ri Tioxalaj Uxlabaxel. Xquicoj qui chuk'ab che u tzijoxic ri u tzij ri Dios, man xquixej tä quib.

Hechos 13:52

Ri tijoxelab e nojinak che quicotemal, xukuje' che ri Tioxalaj Uxlabaxel.

Romanos 8:9

Are c'u ri ix man ix c'o tä pa ri u takanic ri i chomanic y ri i cuerpo aj uwächulew. Xane ix c'o pa ri u

takanic ri Uxlabaxel, we c'o ri Uxlabaxel re ri Dios pa ri iwanima'. We c'o jun ri man c'o tä ri Uxlabaxel re ri Cristo pa ranima', ri are' man rech tä ri Cristo.

Hechos 1:8

Are c'u ri iwe ix quic'am na ri u cuinem ri Tioxalaj Uxlabaxel ri cäpe na piwi'. Quibij na chque ri winak . . . jas ri nu banom.

San Lucas 11:13

We ri ix c'ut ix itzel tak winak, iwetam quiya utzalaj tak sipanic chque ri iwalc'ual, je tä c'u lo ri i Tat aj chicaj cuya na ri Tioxalaj Uxlabaxel chque ri winak ri cäquita che!

Hebreos 12:7

Aretak cäc'äjisax i wäch, chich'ija wa'. Ri Dios cuban chiwe jas cuban jun tataxel chque ri e ralc'ual . . . .

Salmo 37:3

Chacuba a c'ux chrij ri Jehová, chabana ri utzil. Cate'asi c'u na cho ri uwächulew, carik c'u na ri tzukbal awe.

1 Pedro 4:12, 13

Lok'alaj tak wachalal, mixmayin che ri c'ax ri quiriko, je tä ne jun k'ak' ri cänicow chixol. Are cäpe piwi' che u k'alajisaxic we utz quibano o man utz taj. Miwilo je tä ne ri quic'ulmaj jun jasach ri

man iwetam taj. Xane chixquicotok, rumal rech chi quic'am iwe ri u c'axc'olil ri Cristo. Jeri' xukuje' aretak quiwil na chi cäpe ri Cristo, nim u k'ij cäpetic, quixquicot na ruc' nimalaj quicotemal.

Apocalipsis 21:4

Ri Dios cusu' na ronojel ri u wal qui wäch ri e ok'inak. Man c'o tä chi cämical. Man c'o tä chi bis mawi k'oxowem. Man c'o tä chi curak u chi' rumal c'ax. Xeoc'ow c'u ri nabe tak jastak.

Salmo 34:18

Nakaj c'o wi ri Jehová chque ri paxinak canima'. Que'uto' na ri siblaj quebisonic che ri qui mac.

44 Jujun tak tzij chque ri quetakchix che mac

Romanos 16:20

Ri Dios ri cuya utzil pa ri kanima', cuban na chi quipitz' na ri Satanás chuxe' ri iwakan.

Romanos 8:28

Ri winak ri cäquiloc'ok'ej ri Dios, ri e siq'uim rumal che u banic ri u rayibal, ri Dios c'ut cuban chque chi utz quebel na pa conojel ri jastak ri quepe pa ri qui c'aslemal.

1 Corintios 10:13

Man c'o tä jun c'ax eäpe chiwij ri ma tä junam ruc' ri cäquirik niq'uij winak chic. Jic c'u ri Dios, rumal ri' man cuya taj chi quirik jun c'ax ri ma tä quixcuin che u ch'ijic. Xane, aretak quirik

c'ax quixuto'o rech quixel chupam, jeri' quixcuin che u ch'ijic.

2 Corintios 4:17

Ri c'axc'olil ri cäkarik waral man kas tä c'ax, xa oc'owel. Cuban chke chi cäkarik na jun junalic juluwem ri sibalaj nim u banic, ri sibalaj c'o na chuwäch ri c'axc'olil.

Hebreos 2:18

Rumal c'u rech chi ri are' xurik c'ax aretak xtakchix che mac, cäcuin che qui to'ic ri quetakchix che mac.

Salmo 34:19

E q'uia c'axc'olil pa ri u c'aslemal ri suc'alaj winak. Are c'u ri Jehová cuto' na pa ronojel.

Apocalipsis 2:7

Apachin ri c'o u xiquin, chutatabej ri cubij ri Uxlabaxel chque ri comon tiox. Apachin ri cäch'äcanic, quinya na re ri che' re ri c'aslemal pa tijic, ri c'o pa u niq'uiajil ri je'lalaj c'olbal paraíso u bi', are rech ri Dios.

Apocalipsis 3:21

Apachin ri cäch'äcanic, quinya na che chi cät'uyi na wuc' pa ri nu trono, je jas ri in in ch'äcaninak, in t'uyul ruc' ri nu Tat pa ri u trono.

Apocalipsis 3:12

Apachin ri cäch'äcanic, quincej na che rakan ja pa ri rachoch ri nu Dios, mawi jumul quel chi bic.

Quintz'ibaj na ri u bi' ri nu Dios chrij, xukuje' ri u bi' ri u tinimit ri nu Dios, ri c'ac' Jerusalén ri cäkaj ulok chicaj ruc' ri nu Dios. Xukuje' quintz'ibaj na ri c'ac' nu bi' chrij.

Apocalipsis 21:7

Apachin ri cäch'äcanic, que-rechbej na we jastak ri'. Quinux na u Dios, ri are' cux na walc'ual.

Apocalipsis 3:5

Apachin ri cäch'äcanic, catz'iakix na cuc' sakloloj tak atz'iak. Man quinchup tä ri u bi' pa ri wuj re ri c'aslemal. Quink'alajisaj c'u na ri u bi' chuwäch ri nu Tat y chquiwäch ri rangelib.

1 Corintios 7:10, 11

Quintakan chque ri e c'ulanic, chi ri ixok mujach can ri rachajil. We takanic ri' man xa tä wech in, xane rech ri Ajawaxel. We c'u ri ixok cuya can ri rachajil, chcanaj can u tuquiel, mäc'uli chic, o chutzir chi jumul ruc' ri rachajil. Xukuje' ri achi mujach can ri rixokil.

Romanos 7:2, 3

Jun ixok ri c'o rachajil, aretak c'ä c'asal ri rachajil, cubij ri pixab chi ri ixok rajwaxic cäc'oji ruc'. We c'u cäcäm bic ri rachajil, ri ixok cätzokopitaj chuxe' ri pixab

ri e c'ulbaninak. Je c'u ri', aretak cä c'asal ri rachajil, man yatal tä che ri ixok ri c'ulanic curik rib ruc' jun achi chic. We jeri' cubano, cuban adulterio. We cäcäm c'u ri rachajil, cätzokopitaj ri' chuwäch ri pixab, man cuban tä adulterio ri' we cäc'uli ruc' jun achi chic.

San Mateo 5:32

Ri in c'ut quinbij chiwe, chi ro-nojel jachin ri cujach bi ri rixokil, we man rumal u banic fornicación, are cuban che ri ixok chi cuban adulterio. Apachin c'ut ri cäc'uli ruc' ri ixok ri jachom bic, are xukuje' cuban adulterio.

San Mateo 24:27

Je c'ut jas ri caypa' ri quel ulok pa ri relbal k'ij, cäjuluw c'ä pa ri u kajbal k'ij, jeri' ri u petic ri u C'ojol ri Dios xux winak.

C'äte ri' quil na ri retal ri u C'ojol ri Dios xux winak chila' chicaj. Ri winak c'ut ri e c'o pa tak conojel tinimit cho ri uwächulew cäquiq'uis na quib che ok'ej. Cäquil c'u na ri u C'ojol ri Dios xux winak petinak pa tak ri sutz' re ri caj, petinak ruc' chuk'ab, nim u k'ij cäpetic. —San Mateo 24:30

San Marcos 8:38

Ri winak cho ri uwächulew camic e ajmaquib, je tä ne qui banom adulterio chrij ri Dios. Apa-

chin ri cäq'uix chwe, man cubij tä ri nu tzij chque ri winak ri e c'ochu ri uwächulew camic, ri u C'ojol ri Dios xux winak xukuje' cäq'uix na che ri are' aretak cäpe pa ri u juluwem ri u Tat cuc' ri tioxalaj tak angelib.

Apocalipsis 3:11

Chawilampe', quinbe na chanim. Matzokopij ba' ri c'o awuc', rech c'o jun mämajow ri tojbal awe ri nim u banic.

San Juan 14:3

We c'u quinbe che u suc'umaxic c'olbal chiwe, quinpe chi na, quixinc'am c'u na bic wuc', rech jawije ri quinc'oji wi, xukuje' ri ix chila' quixc'oji wi na.

Hebreos 9:28

Jeri' xukuje' ri Cristo xa jumul xya che tabal tok'ob che u c'amic ri qui mac e q'ui. Chucamul cäpe na, man che tä u sachic ri mac, xane che qui colic ri winak ri queyem ri are'.

Apocalipsis 16:15

Chiwilampe', quinbec je jas jun eläk'om. Utz re ri cäc'asc'atic, ri quebuchajij ri ratz'iak, rech man ch'anal taj, man quesax tä ri u q'uixbal.

1 Juan 3:2

Lok'alaj tak wachalal, camic uj, ralc'ual chi ri Dios. Cä maja' c'u cäk'alajinic jas ri cuyux na.

Ketam c'ut chi aretak cäc'utun ri Jesucristo, cuyux na junam ruc' ri are', rumal rech chi cäkil na jas ri kas u banic.

San Lucas 12:40

Ri ix c'ut xukuje' chisuc'umaj iwib, rumal rech chi cäpe na ri u C'ojol ri Dios xux winak pa ri hora aretak quichomaj chi man cäpe taj.

Hechos 1:11

Xquibij chque ri apóstoles: Achijab ix aj Galilea, ¿jasche ix tac'atoj, quixca'y chicaj? We Jesús ri', ri xc'am bi ajsic chiwäch pa ri caj, je jas ri xiwilo xbe chicaj, je cuban na aretak cäpe chi na.

2. Tz'ibatalic Dios

Ri qui tzij c'u ri k'axal tak u tzij ri Dios man xpe tä ojer xa rumal ri u rayibal jun winak, xane e winak ri xquiya quib pa u k'ab ri Dios ri xetzijonic, xya qui no'j rumal ri Tioxalaj Uxlabaxel. —2 Pedro 1:21

Salmo 119:11

Ruc' ronojel ri wanima' nu cõjom ri tzij la, rech man quinban tä mac chij la.

Salmo 119:105

Ri tzij la are je jas jun chäj chque ri wakan, je tä ne cuya sakil pa ri nu be.

2 Timoteo 3:16

Ronojel Tz'ibatalic cäpe ruc' ri Dios, nim c'u ri cäkechbej che.

Ri Tz'ibatalic cujutijoj, y cuc'ut chkawäch jas ri ka mac, jas rajwaxic cäkaban che ka suc'umaxic, y che u banic ri suq'uil.

San Lucas 21:33

Cäsach na u wäch ri caj ulew, are c'u ri nu tzij man cäsach tä u wäch.

San Mateo 22:29

Ri Jesús xubij chque: Ri ix ix sachinak rumal rech chi man iwetam tä ri Tz'ibatalic, mawi ri u cuinem ri Dios.

San Juan 6:63

Are ri uxlabal cäyow c'aslemal. Man c'o tä quechbex che ri cuerpo. Ri tzij ri nu tzijom chiwe, e uxlabal, e c'aslemal.

Published in numerous languages by World Missionary Press as God supplies funds in answer to prayer. Other booklets are also available. If you would like more copies for careful distribution, please write in English to:

World Missionary Press
111 Quiché HFA
Guatemala, Central America

Guatemala

QUC

111 Quiché HFA